

Г. В. Самойленко, О. Г. Самойленко

Історико-філологічне товариство при Ніжинському історико-філологічному інституті

ІСТОРИКО-ФІЛОЛОГІЧНЕ ТОВАРИСТВО при Ніжинському історико-філологічному інституті. Засноване 1894 з ініціативи [М. Бережкова](#), *І. Турцевича*, *А. Добіаша*, *П. Люперольського*, *Є. Петухова*, *С. Жданова*, [А. Кадлубовського](#), які й розробили статут. До його складу входили дійсні та почесні чл. (станом на 1908 – 3 почес. та 73 дійс. чл.), які працювали як в Україні (Ніжині, Києві, Одесі, Харкові), так і за кордоном (Варшава, Рига). Товариство мало на меті сприяти розвитку та розповсюдженню істор.-філол. знань і пед. досліджень (від 1909 працювала пед. секція). Засідання відбувалися 1–2 рази на місяць, серед проведених – до 100-річчя від дня народж. М. Гоголя (1909), з приводу смерті Л. Толстого (1910), до 50-ліття від дня смерті Т. Шевченка (1911). З ініціативи А. Добіаша при Т-ві 1900 створ. археол. комісію, яка займалася підготовкою до 12-го Археол. з'їзду в Харкові (1902) та вивченням місц. старовини (зокрема чл. комісії *М. Лілеєв*, *Є. Кашпровський*, *О. Малинка* здійснювали розкопки у Глин., Бортнян., Остер. пов.). Виходив неперіод. «Сборник Историко-филологического общества при Институте князя Безбородко в Нежине» (1896–1916, т. 1–10), що складався з офіц. (протоколи засідань, річні звіти тощо) та неофіц. (опубл., зокрема, документи грец. громади, ніжин. магістрату, з історії Чернігова й Ніжина; листи М. Гоголя; матеріали про Г. Кониського, М. Ломоносова, П. Шафарика, О. Шафонського, О. Грибоєдова, І. Крилова, М. Некрасова, О. Пушкіна, Л. Толстого, істориків Д. Іловайського та М. Погодіна, лірників, кобзарів О. Приходька, Т. Пархоменка). Товариство очолювали Ф. Гельбке (1894–1900, 1904–05), А. Добіаш (1900–01), М. Бережков (1901–04), І. Турцевич (1907–09), П. Тихомиров (1909–12, 1915–19), В. Петр (1912–14), І. Леціус (1914–15). У січні 1919 припинило існування.

Рекомендована література

1. До 100-річчя Ніжинського історико-філологічного товариства: Мат. конф. Ніжин, 1994;
2. Колесник М. Становлення та головні напрямки діяльності Ніжинського історико-філологічного товариства при Інституті кн. Безбородька (1894–1919 рр.) // Сіверян.

літопис. 2001. № 2;

3. Самойленко О. Г. Історико-філологічне товариство при Ніжинському історико-філологічному інституті кн. Безбородька як центр дослідження гуманітарної науки на Північному Лівобережжі наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. // Література та культура Полісся. Ніжин, 2007. Вип. 38.

Бібліографічний опис:

Історико-філологічне товариство при Ніжинському історико-філологічному інституті / Г. В. Самойленко, О. Г. Самойленко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2011. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-12776>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).